

Tunnekasvatus päiväkodissa

Nita Salin, Silja Suitiala ja Ilona Välimäki

Kehitimme lapsen tunnekasvatusta tukevan teemakuukauden, joka toteutetaan tieto- ja viestintätekniikkaa hyödyntäen päiväkotiympäristössä. Tunnekasvatuksen valitsimme sen takia, että lapsien tulee osata säädellä, tunnistaa, sekä ilmaista tunteensa niin sanallisesti kuin kehollisestikin, jotta erilaiset vuorovaikutussuhteet sekä itsesäätelytaidot vahvistuisivat.

Tunnetaitoja voi harjoittaa niin pienten, kuin isompienkin lasten kanssa. Isompien lasten kanssa tietotekniikkaa voi hyödyntää monipuolisemmin. Sekä ESIOPS:ssa, sekä VASU:ssa korostetaan lapsen itsenäistä roolia tutkimisessa ja kokeilemisessa, joten tehtäville tulee antaa aikaa. Kun lapsi saa toimia itselleen mielekkäällä tavalla, hän myös ilmentää ajatteluaan ja tunteitaan. Myönteiset tunnekokemukset, ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista.

TEEMAKUUKAUDEN TOTEUTTAMINEN

Lapset voidaan orientoida teemakuukauteen esimerkiksi yksinkertaisten leikkien avulla ilman tietotekniikkaa. Hyvänä esimerkkinä on leikki nimeltä *Hymyn heitto*. Leikissä lapset istuvat ringissä, jotta kaikki näkevät toisensa. Ensimmäisenä vuorossa oleva aloittaa ”heittämällä” oman hymynsä valitsemalleen kaverille. Leikki jatkuu tällä tavoin, ja ohjaajan tulee pitää huoli siitä, että jokaiselle heitetään hymy. Leikkiä voidaan varioida muilla ilmeillä ja tunteilla. Leikissä ollaan vuorovaikutuksessa muiden kanssa, ja leikin kautta opitaan erilaisia tunneilmauksia.

Mitä tarvitaan?

- Tabletti, älypuhelin, video- tai digikamera
- Tietokone
- Älytaulu

1. Tunnepeleli

Tunteiden tunnistaminen: <http://papunet.net/pelit/tarinat/kuvakirja/lue/Tunteet>

Tunnepelelin avulla on helppo harjoitella tunteiden tunnistamista. Pelissä on ideana tunnistaa tilanteesta kumpuava tunne kahdesta vaihtoehdosta. Esimerkkinä tilanne, jossa tyttö on huvipuistossa, jossa hän osallistuu narunvetoon. Tyttö voittaa narunvedosta nallen. Peli antaa vaihtoehdoiksi kaksi tunnetta sekä ilon että vihan. Pelissä on mukana myös äänet. Lapsen tulee valita vaihtoehdoista oikea tunnetila. Peli kertoo heti vastauksen jälkeen onko se oikea vai väärä. Seuraavaan kuvaan voi siirtyä painamalla nuolta.

Toteutus:

- Peli voidaan toteuttaa tabletilla tai tietokoneella, jossa on internetyhteys.
- Lapset voidaan jakaa pieniin ryhmiin, joissa he voivat toimia yhdessä tai halutessaan yksin.
- Aikuisen näyttää aluksi, kuinka peli toimii.
- Aikuisen tulee olla valmiina auttamaan, jos lapsille tulee ongelmia pelin kanssa.

2. Tunnejana

a) Kuvataan tunteita

Keskustellaan aluksi lasten kanssa tunteista ja tilanteista, jotka herättävät joko hyvää tai pahaa oloa. Aikuisen voi kertoa aluksi esimerkkitalanteita, ja lapset voivat kertoa, mitä tunteita tilanteen henkilöt mahdollisesti kokevat. Tämän jälkeen kysytään lapsilta, haluaisivatko he kuvata tunteet.

Toteutus:

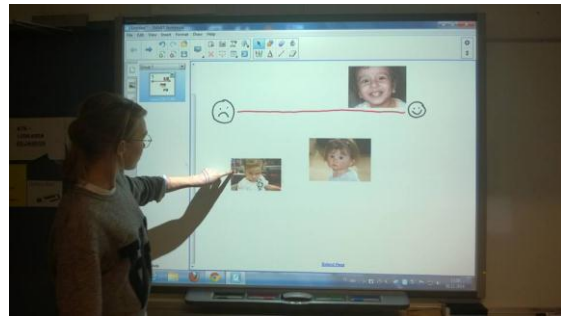
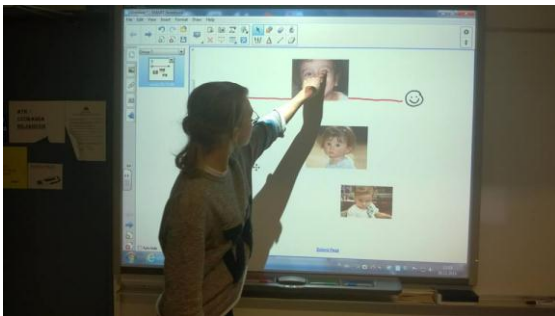
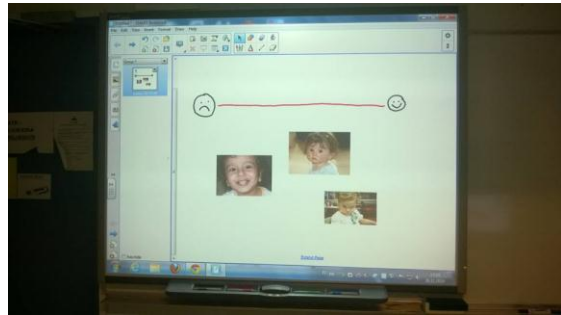
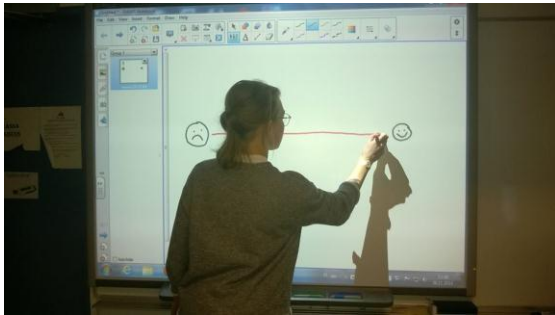
- Harjoitusta varten tarvitaan joko tabletti, älypuhelin tai digikamera, joilla kuvat pystyy ottamaan. Lisäksi tarvitaan älytaulu.
- Lapset voivat kuvata tunteet joko itse tai aikuisen avustuksella. Ilmeitä voi ensin harjoitella esimerkiksi peilin edessä, tai pienissä ryhmissä. Erilaisia ilmeitä voi myös liioitella, jotta tunneilmaisu tulee selkeästi esiin kasvokuvista.
- Kuvat siirretään koneelle, ja älytaulu käynnistetään.
- Älytaululle piirretään jana, jonka toiseen ääripäähän tulee hymynaama, ja toiseen ääripäähän surunaama.
- Tämän jälkeen lapsista otetut kuvat siirretään älytaulun alareunaan.
- Sormella lapset voivat siirtää kuvia yksi kerrallaan siihen päähän, johon tunne heidän mielestään liittyy – esimerkiksi säikähtänyt ilme voisi kuulua surunaaman luokse. On tärkeä antaa lasten itse pohtia tunnetta ilmeiden takana. Opettaja voi olla mukana keskustelussa, mutta pysyttelee kuitenkin päätöksenteon ulkopuolella.
- Tehtävä voidaan toteuttaa joko pareittain tai pienissä ryhmissä.

b) Kuvataan erilaisia tilanteita

Vaihtoehto edelliselle tehtävällä on ilmeiden kuvaamisen sijasta kuvata erilaisia tunnepitoisia tilanteita.

Toteutus:

- Tilanteiden kuvaaminen tapahtuu pienryhmissä.
- Lapset voivat kuvata tilanteet joko itse tai aikuisen avustuksella. Tilanteet voivat olla joko aitoja kohdattuja tilanteita päiväkodissa, tai näyteltyjä kohtauksia (esimerkiksi aidot leikki-tilanteet tai äidin halaaminen). Aikuisen on kuitenkin hyvä olla mukana pohtimassa erilaisia tunnepitoisia tilanteita.
- Kuvat ladataan jälleen koneelle, ja siirretään janaan aivan kuin vaihtoehto a:ssa.

3. Tunnepitoisten tilanteiden videointi

- Tehtävä on pitkälti samanlainen kuin tehtävä 2b, mutta kuvien ottamisen sijasta tilanteet videoidaan. Tällä tavoin lapset pääsevät tutustumaan erilaisiin teknisiin laitteisiin, ja opettelemaan niiden käyttöä.
- Videoinnin jälkeen videot siirretään jälleen koneelle, jossa niitä voidaan halutessa muokata yksinkertaisella video-ohjelmalla. ilmaisia ohjelmia löytyy netistä, ja löytyvät usein jopa koneelta tai tablettilta valmiiksi. Aikuisen apu on välttämätön videoita muokattaessa. Lapsille annetaan kuitenkin päätäntävalta mitä ja miten videoita muokataan.
- Myöhemmin videoita katsellessa voidaan lasten kanssa yhdessä pohtia millaisia tunteita tilanteet herättävät. Jos tunteena on esimerkiksi ikävä, voidaan kysyä lapsilta millaisissa tilanteissa ikävä tulee, ja kuinka sitä voisi lievittää.

VINKKI:

Käyttöohjeita yksinkertaisille videonmuokkausohjelmille löytyy muun muassa osoitteista

https://www.youtube.com/watch?v=hc_B5mUhrE8

(Käyttöohje Applen iMovie ohjelmaan)

<http://windows.microsoft.com/fi-fi/windows-vista/getting-started-with-windows-movie-maker>

(Käyttöohje Windows MovieMakeriin)

Tavoitteet

Tunnetaitojen harjoittelulle tulee antaa tarpeeksi aikaa, joten yksittäisenkin tehtävän voi pilkkoa useammalle päivälle. Tunneteemaa voi jatkaa esimerkiksi läpi vuoden, ja tehtäviä voi toistaa moneen kertaan.

Tavoitteena on, että lapsi oppii tunnistamaan ja kohtaamaan erilaisia tunteita. Samalla lapsi oppii ymmärtämään, että tunne ei ole missään tilanteessa väärä. Lapsille pyritään osoittamaan, että tunteista voi puhua ja käsitellä niitä esimerkiksi yhdessä aikuisen kanssa. Koska kaikkien tunneilmaukset ovat suurin piirtein samoja, tunteet auttavat myös vuorovaikutuksessa toisten lasten, sekä aikuisten kanssa. Tosin ne eivät kuitenkaan ilmene aina samalla tavalla tai samoissa tilanteissa.

Tunteiden ja tunnetilojen käsittely tukee lapsen kokonaisvaltaista kasvua ja kehitystä. Rakentavan käyttäytymisen harjoittelu vahvistaa sekä lapsen omaa minäkuvaa, että hänen vuorovaikutustaitojaan.

